

Οι Θαλάσσιες Χελώνες της Κύπρου και η Προστασία τους

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΤΜΗΜΑ ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Δύο είδη θαλάσσιων χελώνων αναπαράγονται στις παραλίες της Κύπρου, η **Πράσινη Χελώνα** (*Chelonia mydas*) και η **Καρέττα Καρέττα** (*Caretta caretta*). Και τα δύο είδη κινδυνεύουν με εξαφάνιση.

Στη Μεσόγειο οι Πράσινες Χελώνες γεννούν σχεδόν αποκλειστικά στην Κύπρο και την Τουρκία. Η Καρέττα Καρέττα γεννά και στην Ελλάδα και σε μικρούς αριθμούς σε άλλες χώρες της Ανατολικής Μεσογείου. Σήμερα, στη Μεσόγειο γεννούν περίπου 500-600 Πράσινες Χελώνες και περίπου 5.000-6.000 Καρέττα Καρέττα. Η αιτία του αποδεκατισμού των χελώνων στη Μεσόγειο ήταν η υπερεκμετάλλευσή τους, κυρίως από το 1920 μέχρι το 1960, για εξαγωγή στην Ευρώπη, για τη γνωστή χελωνόσουπα. Γύρω στις 100.000 χελώνες σκοτώθηκαν τότε για τον σκοπό αυτό.

Στην Κύπρο η Πράσινη Χελώνα, σήμερα, αναπαράγεται στις δυτικές ακτές του νησιού, στην περιοχή Λάρας/Τοξεύτρας, και σε ορισμένες παραλίες της βόρειας ακτής και της Καρπασίας. Η Καρέττα γεννά επίσης, στις παραλίες της Λάρας/Τοξεύτρας, αλλά οι κύριες παραλίες αναπαραγωγής της είναι αυτές της Πόλης/Λίμνης στον Κόλπο Χρυσοχούς.

Οι Χελώνες

Οι χελώνες είναι μια αρχαία ομάδα ερπετών. Εξελίχθηκαν στην ξηρά και επέστρεψαν με επιτυχία πίσω στο θαλάσσιο περιβάλλον. Οι δεσμοί τους όμως με

Πράσινη Χελώνα

Πράσινη Χελώνα που γεννά

Αναπαραγωγική δραστηριότητα Πράσινων χελώνων στην Τοξεύτρα

τους αρχαίους τους προγόνους, που προσαρμόστηκαν στην ξηρά, τις οδηγούν πίσω στην ξηρά για να γεννήσουν τα αυγά τους. Για τον ίδιο λόγο, οι χελώνες αναπνέουν με πνεύμονες, αν και μπορούν να κρατήσουν την αναπνοή τους για πολλή ώρα. Στα πρώτα τους χρόνια, οι μικρές χελώνες και των δύο ειδών, τρέφονται με πλαγκτονικούς οργανισμούς, μέδουσες,

Πράσινο Χελωνάκι (άσπρη κοιλιά) καρέττα (μαύρο)

μαλάκια κ.ά. Οι Πράσινες Χελώνες, όταν μεγαλώσουν, τρέφονται με δύο είδη «φυκιών» που είναι στην πραγματικότητα αγγειόσπερμα και όχι φύκια, την Ποσειδώνια (*Posidonia oceanica*) και την Συμοτόσsea (*Cymodocea nodosa*). Η Καρέττα τρέφεται με διάφορα θαλάσσια ζώα όπως καβούρια, αχινούς, σφουγγάρια, μαλάκια και μέδουσες. Οι χελώνες μπορούν να ζήσουν περισσότερο από 60 χρόνια.

Αναπαραγωγή

Η Καρέττα γεννά όταν γίνει 15-20 χρονών και η Πράσινη Χελώνα στα 25-30 της χρόνια.

Οι χελώνες γεννούν κάθε 2-5 χρόνια. Η Καρέττα Καρέττα γεννά κυρίως από το τέλος Μαΐου μέχρι τις αρχές Αυγούστου. Η Πράσινη Χελώνα αρχίζει και τελειώνει να γεννά δύο εβδομάδες αργότερα. Τη χρονιά δε που γεννούν, γεννούν 3 - 5 φορές, κάθε 14 μέρες περίπου. Η Καρέττα γεννά γύρω στα 80 αυγά σε κάθε φωλιά, σε βάθος 30-50 εκ. περίπου. Η Πράσινη χελώνα γεννά γύρω στα 120 αυγά σε βάθος 50-80 εκ. περίπου. Τα αυγά έχουν μαλακό κέλυφος. Μετά την τοποθέτηση των αυγών, η χελώνα σκεπάζει με άμμο τη φωλιά με πολλή υπομονή και προσοχή προτού επιστρέψει στη θάλασσα. Τα αυγά εκκολάπτονται με τη ζέση του ήλιου σε 7 εβδομάδες περίπου. Τα μικρά χελωνάκια αναδύονται από την άμμο κατά τη διάρκεια της νύχτας. Το φύλο καθορίζεται από τη θερμοκρασία της άμμου. Ψηλές θερμοκρασίες παράγουν θηλυκά χελωνάκια και χαμηλές αρσενικά. Με θερμοκρασία γύρω στους 29-30°C τα μισά χελωνάκια είναι αρσενικά και τα μισά θηλυκά.

Μέτρηση Πράσινης χελώνας

Σημάδεμα Πράσινης Χελώνας

Χελώνες και φώτα

Τα χελωνάκια προσελκύονται από τα φώτα. Το ένστικτό τους, τους λέει ότι το πιο φωτεινό σημείο του ορίζοντα είναι η θάλασσα. Τεχνητά φώτα κοντά στην παραλία (ξενοδοχεία, ταβέρνες, αυτοκίνητα κ.ά.) τα αποπροσανατολίζουν με αποτέλεσμα να κατευθύνονται προς τα φώτα αυτά αντί προς τη θάλασσα. Αν δεν φτάσουν στη θάλασσα γρήγορα, θα πέσουν θύματα των αλεπούδων ή αν παραμείνουν στην

ξηρά μέχρι την επόμενη μέρα, θα πεθάνουν από τη ζέση του ήλιου και της άμμου. Φώτα και κίνηση στην παραλία, επίσης, εκφοβίζουν τις θηλυκές χελώνες και τις αποτρέπουν από το να βγουν για να γεννήσουν. Αν δεν μπορέσουν να γεννήσουν σε δυο-τρεις μέρες στην παραλία τότε θα αφήσουν τα αυγά τους στη θάλασσα. Γι' αυτό τον λόγο η παρουσία του κοινού στις παραλίες απαγορεύεται τη νύχτα.

Εχθροί και άλλοι κίνδυνοι

Στην Κύπρο κυριότερος φυσικός εχθρός των χελώνων είναι οι αλεπούδες. Σε μερικές παραλίες περισσότερο από το 80% των αυγών ή των μικρών χελώνων τρώγονται από τις αλεπούδες, αν δεν προστατευτούν. Μερικές φωλιές καλύπτονται από τη θάλασσα όταν τα αυγά γεννηθούν πολύ κοντά στην παραλία. Η οδήγηση στην παραλία μπορεί να καταστρέψει τις φωλιές, ενώ οι βαθιές τροχιές στην άμμο εμποδίζουν τα χελωνάκια να φτάσουν στη θάλασσα.

Προστασία

Η εφαρμογή του Σχεδίου για τη διάσωση των χελώνων της Κύπρου, άρχισε από το Τμήμα Αλιείας και Θαλασσίων Ερευνών το 1978, με τη δημιουργία εποχικού Σταθμού στην παραλία της Λάρας, μετά από επισκοπήσεις το 1976 και 1977.

Οι κυριότεροι στόχοι του Σχεδίου είναι:

- Η προστασία των κύριων παραλιών στις οποίες γεννούν οι χελώνες.
- Η προστασία των αυγών και των μικρών χελώνων (κυρίως από τις αλεπούδες και τον άνθρωπο) καθώς και των χελώνων όταν βγαίνουν στις παραλίες για να γεννήσουν.
- Η προστασία των χελώνων στη θάλασσα.
- Η μελέτη/παρακολούθηση του πληθυσμού των χελώνων και της αναπαραγωγικής τους δραστηριότητας.
- Η ευαισθητοποίηση του κοινού για την προστασία των χελώνων.

Όλες οι χελώνες που εντοπίζονται όταν γεννούν, σημαδεύονται μόνιμα με ειδικά αριθμημένα πλαστικά σήματα. Πολλές χελώνες με τα σήματα αυτά, απαντώνται επανειλημμένα στις ίδιες παραλίες.

Όλες οι φωλιές στην Προστατευόμενη Περιοχή Λάρας/Τοξεύτρας όπως και στην περιοχή Πόλης/Λίμνης προστατεύονται με ειδικά κλουβιά, εκεί όπου δημιουργούνται. Το ίδιο γίνεται και σε όλες τις παραλίες που δεν είναι τουριστικές. Μετακίνηση φωλιών σε ψηλότερο σημείο πάνω στην ίδια παραλία γίνεται όταν κάποια φωλιά είναι πολύ κοντά στο κύμα και κινδυνεύει να καλυφθεί από τη θάλασσα σε περίπτωση τρικυμίας.

Στο εκκολαπτήριο στον Σταθμό της Λάρας μεταφέρονται μόνο φωλιές από τουριστικές παραλίες (κυρίως από τον Κόλπο των Κοραλλίων), οι οποίες δεν έχουν προοπτική ως βιότοποι. Το εκκολαπτήριο είναι ένας μικρός περιφραγμένος χώρος στην παράλια όπου τα αυγά επαναθάβονται.

Η προστασία επί τόπου των φωλιών, είναι αναγκαία γιατί οι χελώνες, όταν ωριμάσουν, επιστρέφουν και γεννούν πάνω στην ίδια παραλία όπου εκκολάφθηκαν.

Από την Προστατευόμενη Περιοχή Λάρας/Τοξεύτρας γύρω στα 8.000 χελώνακια και από τα δύο είδη, και περισσότερα από 12.000 χελώνακια Καρέττα Καρέττα από προστατευόμενες φωλιές στην περιοχή Πόλης/Λίμνης, φτάνουν στη θάλασσα κάθε χρόνο. Ο αριθμός αυτός είναι πολλές φορές πιο μεγάλος από τον αριθμό των χελώνων που θα έφταναν στη θάλασσα αν οι φωλιές δεν προστατεύονταν.

Εκπαίδευση

Κάθε χρόνο, από το 1989, διοργανώνονται στον Σταθμό της Λάρας εκπαιδευτικά προγράμματα, για το Πρόγραμμα Περιβάλλοντος των Ηνωμένων Εθνών (UNEP), για

επιστήμονες από άλλες μεσογειακές χώρες. Τα προγράμματα αυτά διοργανώνονται από τον Σύνδεσμο Προστασίας Άγριας Ζωής, που βοηθά στο πρόγραμμα προστασίας των χελώνων, σε συνεργασία με το Τμήμα Αλιείας και Θαλασσιών Ερευνών.

Πράσινα Χελώνακια καθώς βγαίνουν από την άμμο

Νομοθεσία

Οι χελώνες και τα αυγά τους προστατεύονται από τον περί Αλιείας Νόμο, από το 1971. Η προστασία του βιότοπού τους, στην περιοχή Λάρας/Τοξεύτρας εξασφαλίστηκε το 1989, με διαχειριστικά μέτρα σε Κανονισμούς του ίδιου Νόμου. Το 2003 η περιοχή Πόλης/Λίμνης έχει επίσης κηρυχθεί σε Παραλιακή Ζώνη Οικολογικής Προστασίας βάσει της Πολεοδομικής Νομοθεσίας.

Εντός της Προστατευόμενης Περιοχής Λάρας/Τοξεύτρας απαγορεύεται:

- ➔ Η τοποθέτηση ομπρελών, κρεβατιών, αντισκήνων, τροχόσπιτων κ.λπ.
- ➔ Η παραμονή πάνω στην παραλία και την παραλιακή περιοχή κατά τη νύχτα, αρχίζοντας μια ώρα πριν από τη δύση του ήλιου.
- ➔ Η οδήγηση οποιουδήποτε οχήματος πάνω στις παραλίες.
- ➔ Η χρήση ή αγκυροβόληση σκάφους στην περιοχή.
- ➔ Το ψάρεμα με οποιονδήποτε τρόπο (δίκτυα, ψαροτούφεκο κ.λπ. εκτός από το καλάμι).
- ➔ Το μάζεμα καβουριών από την παραλία - είναι προστατευόμενο είδος σε όλη την Κύπρο.

Σύμφωνα με άλλη νομοθεσία απαγορεύεται:

- ➔ Να αφήνετε τα σκουπίδια σας στην παραλία και στη γύρω περιοχή - παρακαλήστε όπως τα παίρνετε μαζί σας.
- ➔ Να ανάβετε φωτιά (κάρβουνα κ.λπ.) πάνω στην παραλία ή σε οποιοδήποτε άλλο σημείο στην περιοχή.

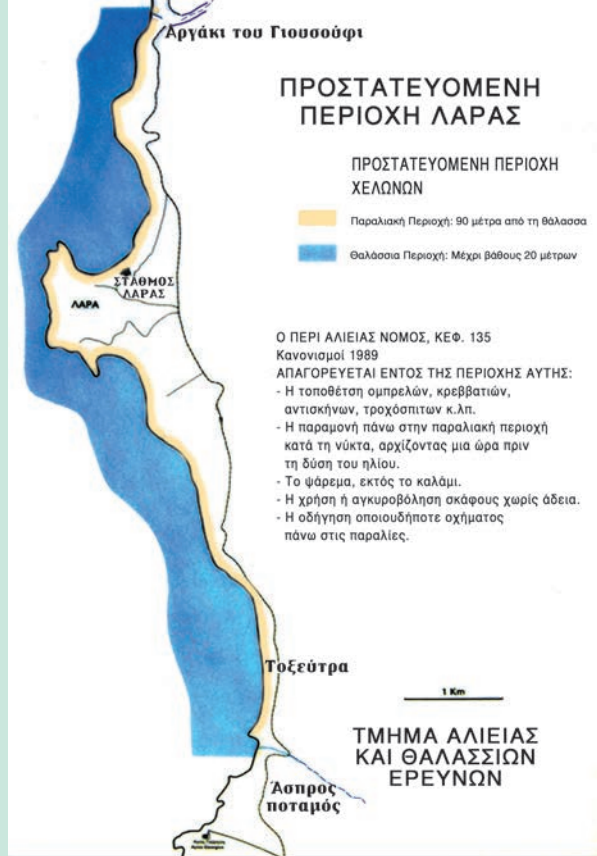
Παρακαλούμε όπως:

- ➔ Ακολουθείτε τα υπάρχοντα μονοπάτια και σκαλιά για να μην καταστρέψετε τη βλάστηση στους αμμόλοφους.
- ➔ Αν σκάψετε στην άμμο ισοπεδώστε ό,τι έχετε κάνει πριν φύγετε - μπορεί να δημιουργήσατε άθελά σας παγίδες για τα χελωνάκια.

Για περισσότερες πληροφορίες:

mmarcou@dfmr.moa.gov.cy
andrecws@logos.cy.net

© Φωτογραφίες: Α. Δημητρίου & Μελίνα Μάρκου

Γ.Τ.Π. 218/2017-500

Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών
Εκτύπωση: Τυπογραφείο Κυπριακής Δημοκρατίας